

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060201

DOM
2020-06-02
Stockholm

Mål nr
M 3992-19

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-03-19 i mål nr M 4598-18, se bilaga A

PARTER

Klagande

MC

Ombud: Jur.kand. MM

Motpart

Länsstyrelsen i Västra Götalands län
403 40 Göteborg

SAKEN

Föreläggande att ta bort stängsel på fastigheten X i Sotenäs kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar punkt a i mark- och miljödomstolens domslut och upphäver punkt 1 i Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut 2018-10-23 med diarienummer 528-19699-2018.

Dok.Id 1581081

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

MC har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen i första hand ska undanröja mark- och miljödomstolens dom och återförvisa målet till den instansen för fortsatt behandling och i andra hand ska häva punkt 1 i tillsynsmyndighetens beslut.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

MC har anfört i huvudsak följande: Målet ska visas åter till mark- och miljödomstolen eftersom det var fel att, i protokollet och i domen, inte anteckna att länsstyrelsen, under sammanträdet och synen, medgav att grinden inte utgör något hinder för allmänheten. Därtill har domstolen inte gjort någon proportionalitetsbedömning. Han håller sedan sommaren 2018 får i hagarna "A" och "B". Hage "A" och "B" är förbundna med varandra genom en öppning i stenguren och utgör således en hage. Genom att ta bort grinden, som är en del av stängslet, kommer fåren att kunna gå ut ur hagen.

Länsstyrelsen har anfört i huvudsak följande: Delar av hage "A", däribland trägrinden, var eller är endast till för att avhålla eller hindra allmänheten från att beträda den delen av fastigheten. Avsikten framgår av de sammantagna åtgärderna som föreläggandet omfattar liksom utplantering av granplantor med hindrande placering. Det har även förekommit avhållande skyltar på fastigheten. Trägrindens storlek och dess svår använda låsanordning med den kätting som nu finns på grinden förstärker intrycket. Därtill togs den södra grindanordningen inte bort, i enlighet med punkt 3 i föreläggandet, utan den flyttades och placerades så att den nu verkar markera bostadshusets tomtgräns.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Rättegångsfel

Mark- och miljööverdomstolen anser inte att det MC anført om länsstyrelsens yttranden vid syn och sammanträde utgör grund för att något rättegångsfel skulle föreligga.

Borttagande av stängsel

MC förelades av länsstyrelsen att, bland annat, ta bort en större trägrind, som är uppsatt mellan två stenmurar och som utgör en del av stängslet kring ett område på fastigheten. Grinden är placerad över ett promenadstråk som är allemansrättsligt tillgängligt. Strax innanför trägrinden och stenmurarna finns ett elstängsel. Vid tiden för föreläggandets utfärdande var grinden i elstängslet, som även den omfattades av länsstyrelsens beslut om borttagande, placerad parallellt med trägrinden. Vid länsstyrelsens platsbesök fanns det får på inhägnat område. Grinden i elstängslet flyttades sedermera och placerades i stället över uppfarten till bostadshuset. Efter medgivande från länsstyrelsen upphävde mark- och miljödomstolen därför föreläggandet angående den grinden. Det är nu endast trägrinden, punkt 1 i länsstyrelsens beslut, som är föremål för Mark- och miljööverdomstolens överprövning.

Fotografi från länsstyrelsens platsbesök när grinden i elstängslet var parallellt placerad med trägrinden och det fanns får på markområdet.

Fotografi från mark- och miljödomstolens syn när grinden i elstängslet hade flyttats och placerats över uppfarten till bostadshuset.

Den som håller stängsel i ett område av nu aktuellt slag kan föreläggas att ta bort det om det är uppenbart att stängslet endast är avsett att utestänga allmänheten från området (26 kap. 11 § andra stycket miljöbalken). Frågan i målet är således om det är uppenbart att trägrinden endast är avsedd att utestänga allmänheten från promenadstråket.

Den aktuella bestämmelsen tar sikte på stängsel utan legitima behov. Avgörande är om stängslet fyller något rimligt syfte utom att utestänga allmänheten. Så är fallet om ägaren till exempel håller betesdjur som inhägnats.

Utifrån utredningen i målet har Mark- och miljööverdomstolen att utgå från att fåren, som fanns i hagen vid länsstyrelsens platsbesök, inte enbart var där tillfälligt eller i bedrägligt syfte utan att det tidvis faktiskt hålls betesdjur på området. Om MC åläggs att ta bort trägrinden, som sedan grinden i elstängslet flyttats även har en funktion av att hålla fåren instängda, skapas en öppning i stängslet kring betesdjuren som då kan ta sig ur hagen. Eftersom trägrinden fyller en funktion för djurhållning finner Mark- och miljööverdomstolen att det inte är uppenbart att grinden *endast* är avsedd att utestänga allmänheten. Överklagandet ska därmed bifallas på så vis att punkt 1 i föreläggandet hävs.

Mark- och miljööverdomstolen noterar avslutningsvis att även i de fall en grind behövs för att hålla betesdjur kan den som håller stängsel åläggas att tillse att grinden inte utgör ett hinder för allmänheten att fritt passera (26 kap. 11 § första stycket miljöbalken).

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg, Mikael Hagelroth, referent, och Marianne Wikman Ahlberg samt tekniska rådet Yvonne Eklund.

Föredragande har varit Anna Nordenskjöld.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2019-03-19
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr M 4598-18

PARTER

Klagande
MC

Ombud: Jur.kand. MM

Motpart

Länsstyrelsen i Västra Götalands län
403 40 Göteborg

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut 2018-10-23 i ärende nr 528-19699-2018, se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande att ta bort stängsel m.m. på fastigheten X i Sotenäs kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen

- a) avslår överklagandet vad avser punkt 1 i Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut 2018-10-23 i ärende nr 528-19699-2018 och
 - b) upphäver punkt 2 i Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut 2018-10-23 i ärende nr 528-19699-2018
-

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Västra Götaland beslutade den 23 oktober 2018 att förelägga MC, att utföra följande åtgärder på fastigheten X i Sotenäs kommun.

1. Riva och forsla bort grindanordningen, se punkt 1 i bifogad översiktskarta (bilaga 1) och fotodokumentation (bilaga 2).
2. Riva och forsla bort grindanordningen, se punkt 2 i bifogad översiktskarta (bilaga 1) och fotodokumentation (bilaga 2).
3. Riva och forsla bort grindanordningen, se punkt 3 i bifogad översiktskarta (bilaga 1) och fotodokumentation (bilaga 2).
4. Riva och forsla bort de inre stängselraderna, se punkt 4 i bifogad översiktskarta (bilaga 1) och fotodokumentation (bilaga 2).
5. Ta bort rishögen som hindrar genomgång, se punkt 5 i bifogad översiktskarta (bilaga 1) och fotodokumentation (bilaga 2).
6. Ta bort släpvagnen som hindrar genomgång, se punkt 6 i bifogad översiktskarta (bilaga 1) och fotodokumentation (bilaga 2).
7. Återställa marken som i nuläget upptas av stängslet i punkt 1-4 så att inte betonggjutningar, metallfundament eller övriga fästnanordningar finns kvar.

Åtgärderna ska enligt beslutet vara utförda senast 1 månad efter det att beslutet vunnit laga kraft och utföras på ett sådant sätt att naturmiljön inte kommer till skada.

Länsstyrelsen beslutade samtidigt att förelägga MC att;

8. senast två veckor efter det att åtgärderna i punkt 1 - 7 ska vara färdiga, skicka bilder till Länsstyrelsen som styrker att föreläggandet utförts på ett tillfredställande sätt.

MC har inledningsvis yrkat att länsstyrelsens föreläggande ska upphävas i alla delar. Under handläggningen av målet har han återkallat sitt överklagande vad gäller punkterna 3 - 8. Mark- och miljödomstolen har avskrivit målet i dessa delar från vidare handläggning.

YRKANDEN M.M.

MC har yrkat att mark- och miljödomstolen upphäver punkterna 1 och 2 i det överklagade beslutet.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har medgett överklagandet vad gäller punkten 2, men bestritt ändring vad gäller punkten 1.

MC har anfört i huvudsak följande till stöd för sin talan.

Han har röjt upp den tidigare igenvuxna fastigheten. För att markerna även fortsättningsvis ska hållas i gott skick har han träffat avtal med en fårägare om att sex får ska få beta i hagarna A och B. Så har skett sedan sommaren 2018.

Han har inte någon önskan att avhålla eller hindra allmänheten från att beträda fastigheten. Syftet med hage "A" är således inte att hindra allmänheten från att beträda fastigheten. Grindanordningen angiven i punkten 1 hindrar inte heller allmänheten från att använda "stigen" för "genomfart" och tillträde till fornminnena. Det bestrids att grindanordningen inte fyller en djurhållande funktion. Grindanordningen utgör både gräns och ingång till hage "A" i norr. Grindanordningens grind är lätt att öppna och stänga.

Det har tidigare funnits ett motionsspår på den sträcka där grinden i punkten 1 finns. Han har dock sagt upp kommunens nyttjanderätter och kommunen har avlägsnat all utrustning som hörde samman med motionsspåret. Vidare har kommunen ändrat Soteledens sträckning, vilket fått till följd att "sträckan" numera inte utgör del av Soteleden. "Sträckan" avser således inte längre en vandringsled som enligt länsstyrelsen skall kunna användas för "genomfart".

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har anfört bl.a. följande till stöd för sin talan. Länsstyrelsen anser att MC:s åtgärder på fastigheten har utförts med syftet att avhålla eller hindra allmänheten att beträda fastigheten:

MC har den 13 februari 2018 svarat att han har arrenderat ut delar av fastigheten som betesmark till en granne, vilken avser att hålla djur på fastigheten, att han omedelbart kommer att uppföra öppningsbara grindar för att tillförsäkra allmänhetens åtkomst till mark som omfattas av allemansrätten och omedelbart avlägsna skyltarna. Vid fältbesök 2018-05-18 iakttas att den "yttre grindanordningen"

med ståltråd och två avhållande skyltar är kvar. Länsstyrelsen startar då ett nytt tillsynsärende eftersom MC inte har vidtagit de åtgärder som behövs för att tillförsäkra de delar som omfattas av allemansrätten. Vid fältbesök 2018-08-31 har den yttre grindanordningen fått en överliggande taggtrådsdel och avhållande skyltar är fortfarande kvar. Den södra grindanordningens nedre grind regel nu har kapats av och ger en säker passage. Fotodokumentation från Sotenäs kommun 2018-10-17 visar att den södra delen av hagen minskats ned och hinder i form av ris och släpvagn placerats framför genomgången. Vid fältbesök har den yttre grindanordningens överliggande taggtråd tagits bort, låsanordningen består nu av en tunn ståltråd som är svår att använda mot den tidigare låsanordningen som bestod av en låsring av plast. De avhållande skyltarna är nu borttagna. Den "inre grindanordningen" inte är flyttad enligt yttrandet. Det finns också ett mindre antal granplantor som enligt Länsstyrelsens bedömning har planterats ut för att försvåra för allmänheten att passera över fastigheten. Det krävs tillstånd för att plantera inom ett fornlämningsområde enligt 2 kap. 6 § Kulturmiljölag (1988:950). Länsstyrelsen har inte gett klaganden något tillstånd för aktuell granplantering.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsen beslut.

Målet handläggs enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden. Handläggningen är i huvudsak skriftlig. Mark- och miljödomstolens uppgift är att gå igenom materialet för att se om länsstyrelsens avgörande är riktigt.

Länsstyrelsen har medgett att punkten 2 i föreläggandet upphävas då MC flyttat denna grindanordning till att istället löpa över uppfartsvägen till bostadshuset.

Det är inget som hindrar att MC håller får på sin fastighet och uppför anläggningar för att hålla fåren inne. Djurhållningen är emellertid mycket begränsad och motiverar inte anordningar av den omfattning som länsstyrelsen har noterat.

Vad gäller grindanordningen angiven under punkten 1 delar mark- och miljödomstolen länsstyrelsens bedömning att det är uppenbart att huvudsyftet med desamma är att utestänga allmänheten från området norr härom. Stängselhållning för den djurhållning som förekommer på fastigheten kan med fördel ske utan anordningar som berör befintligt promenadstråk. Förutsättningar besluta om s.k. stängselgenombrott i form av borttagande får därför anses föreligga.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD- 02)

Överklagande senast den 9 april 2019

Göran Stenman

Göran Carlsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Göran Stenman, ordförande, och tekniska rådet Göran Carlsson. Föredragande har varit beredningsjuristen Sandra Persson.